

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδοτήσεως: 72/2019
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Τμήμα Γ')
Συνεδρίαση της 26^{ης} Μαρτίου 2019**

Σύνθεση :

Πρόεδρος: Βασιλική Δούσκα, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Μέλη: Ευγενία Βελώνη Αντιπρόεδρος ΝΣΚ, Νίκη Μαριόλη, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Αθηνά Αλεφάντη, Χρήστος Μητκίδης, Αικατερίνη Γαλάνη, Ευάγγελος Μαρίνης, Αναστάσιος Μπάνος, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Αντώνιος Αντωνίου, Πάρεδρος ΝΣΚ

Αριθ. εγγρ. ερωτημάτων: Το υπογραφόμενο από τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών με αριθμό οικ.1630/14.12.2017 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Υδραυλικών και Κτιριακών Υποδομών (Διεύθυνσης Έργων Ύδρευσης & Επεξεργασίας Λυμάτων –Τμήμα Σχεδιασμού, Προγραμματισμού & Μελετών) όπως αυτό συμπληρώθηκε με το με αριθμό οικ.1941/18-12-2018 έγγραφο της ίδιας Υπηρεσίας.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται αν έχει υποπέσει σε παραγραφή απαίτηση της εταιρείας «Δ.Θ.Κ. και Σια Ε.Ε.» εκ του 15^{ου} Λογαριασμού, ο οποίος συντάχθηκε σε εκτέλεση της με αριθμό 2646/2003 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών για την αμοιβή της ως μέλους του αναδόχου σχήματος εκπόνησης της μελέτης του έργου «Ενίσχυση ύδρευσης Αθηνών προς κάλυψη αναγκών μέχρι το 2030-Προμελέτη ενίσχυσης του υδατικού δυναμικού του ταμιευτήρα του Μόρνου από τη λεκάνη του ποταμού Ευήνου».

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Γ') γνωμοδότησε ως εξής :

Ιστορικό

1. Από τα παραπάνω έγγραφα της ερωτώσας υπηρεσίας και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό, με βάση το οποίο υποβλήθηκε το ερώτημα:
2. Με την από 20.11.1990 σύμβαση με το Ελληνικό Δημόσιο, έξι συμπράττοντα Γραφεία Μελετών ανέλαβαν την εκπόνηση της μελέτης «Ενίσχυση ύδρευσης Αθηνών προς κάλυψη αναγκών μέχρι το 2030- Προμελέτη ενίσχυσης του υδατικού δυναμικού του ταμιευτήρα του Μόρνου από τη λεκάνη του ποταμού Ευήνου».
3. Η μελέτη εγκρίθηκε με τις Δ6/21164/22-7-1991, Δ6/21529/23-7-1991, Δ6/20420/17-2-1992 και Δ6/ 21642/8-7-1993 αποφάσεις του ΥΠΕΧΩΔΕ και παραλήφθηκε, στις 9-7-1993, με την από τη Δ6/20108/9-7-1993 βεβαίωση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας (Τμήμα Μελετών (Β) Διεύθυνσης Έργων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ6) ΥΠΕΧΩΔΕ.
4. Το ανάδοχο σχήμα των συμπραττόντων μελετητικών γραφείων άσκησε κατά του Ελληνικού Δημοσίου ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών την από 5-5-1998 (αριθ. πράξης κατάθεσης 107/6-5-1998) εργολαβική προσφυγή για την επίλυση διαφωνίας που προέκυψε σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού της αμοιβής της μελέτης.
5. Επί της προσφυγής αυτής εκδόθηκε η με αριθμό 2646/2003 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών (τμήμα 15^ο Τριμελές), η οποία έκανε εν μέρει δεκτή την προσφυγή, σε εκτέλεση δε της απόφασης αυτής, υποβλήθηκε με το με αρ, πρωτ 47/2004/27.2.2004 (Δ6/663/27.2.2004) έγγραφο του νόμιμου εκπρόσωπου των συμπραττόντων μελετητικών γραφείων στη Διευθύνουσα Υπηρεσία, ο 14ος Λογαριασμός δυνάμει του οποίου και εξοφλήθηκαν τα πέντε από τα έξι συμπράττοντα μελετητικά γραφεία.
6. Η πληρωμή της εταιρίας «Δ.Θ.Κ και ΣΙΑ Ε.Ε.», για ποσό 100.280,55 Ευρώ, το οποίο αντιστοιχούσε στην αναλογία της επί της

αμοιβής της μελέτης, δεν κατέστη εφικτή λόγω του θανάτου (13-01-1995) του μόνου ομόρρυθμου μέλους και νόμιμου εκπρόσωπου αυτής, Δ.Θ.Κ.

7. Προκειμένου να πληρωθεί το οφειλόμενο ποσό υποβλήθηκε στη Διευθύνουσα Υπηρεσία, με το με αρ πρωτ 255/2004/10-11-2004 έγγραφο του νόμιμου εκπρόσωπου του ανάδοχου σχήματος, ο 15^{ος} Λογαριασμός, με συνημμένο το από 20-6-95 συμφωνητικό διορισμού ως εκκαθαριστή της εν λόγω εταιρείας, του Θ.Δ.Κ (υιού του αποθανόντα διαχειριστή και νόμιμου εκπρόσωπου Δ.Θ.Κ).

8. Η Διευθύνουσα Υπηρεσία προκειμένου να προβεί στην εξόφληση του λογαριασμού αυτού ζήτησε, με το Δ6/οικ/3379/από 16-11-2004 έγγραφό της, από το (τότε) Γραφείο Νομικού Συμβούλου της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων του ΥΠΕΧΩΔΕ τις απόψεις του για τα δικαιολογητικά που έπρεπε να ζητήσει αφενός για τη νομιμοποίηση του Θ.Δ.Κ ως εκκαθαριστή και αφετέρου για την καταβολή του οφειλόμενου χρηματικού ποσού. Στο έγγραφο αυτό αναφέρεται ότι «...το ποσό πρέπει να πληρωθεί»

9. Το Γραφείο Νομικού Συμβούλου με το με αρ. πρωτ. 7298/ΓΕ/8-12-2004 έγγραφό του απάντησε, ότι για τη νομιμοποίηση του Θ.Δ.Κ «ως εκκαθαριστή της λυθείσης και τελούσης σε εκκαθάριση ετερόρρυθμης εταιρίας «Δ.Θ.Κ. και Σια Ε.Ε.» θα πρέπει να προσκομισθεί πρόσφατο πιστοποιητικό του Πρωτοδικείου Αθηνών από το οποίο να προκύπτει α) ότι οι εργασίες της υπόψη εκκαθάρισης συνεχίζονταν, άλλως, ότι δεν είχαν περατωθεί, ήτοι ότι δεν έχει δημοσιευθεί ισολογισμός λήξης της εκκαθάρισης, β) ότι δεν έχει καταχωρηθεί δήλωση του Θ.Δ.Κ. περί παραιτήσεώς του από τα καθήκοντα του ως εκκαθαριστή και γ) ότι δεν έχει καταχωρηθεί απόφαση ανάκλησης του Θ.Δ.Κ από τα καθήκοντα του εκκαθαριστή και ότι το πιστοποιητικό αυτό θα έπρεπε να συνοδεύουν α) κυρωμένο φωτοτυπικό αντίγραφο της από 20-6-1995 απόφασης περί διορισμού του Θ.Δ.Κ. ως εκκαθαριστή της ίδιας εταιρίας, με την επ' αυτής πράξη δημοσίευσής της στα Βιβλία Εταιριών του Πρωτοδικείου Αθηνών και β) πιστοποιητικό περί μη πτώχευσης του Θ.Δ.Κ.

10. Κατόπιν αυτών, η Διευθύνουσα Υπηρεσία, με το Δ6/3295/10-12-04 έγγραφό της επέστρεψε το 15^ο Λογαριασμό στο ανάδοχο σχήμα. Η

επιστροφή του λογαριασμού έγινε 13 μήνες μετά την υποβολή του λογαριασμού και αποκλειστικά προκειμένου αυτός να συμπληρωθεί με τα παραπάνω δικαιολογητικά ώστε να καταστεί δυνατή η εξόφλησή του και όχι διότι δεν συνέτρεχαν οι νόμιμες προϋποθέσεις για την έγκρισή του (κονδύλια για μη συμβατικές ή μη εγκεκριμένες εργασίες, αμφισβήτηση ορθότητας υπολογισμού, ασάφειες ή ανακρίβειες) .

11. Κατά του εγγράφου αυτού ο Θ.Δ.Κ. κατέθεσε τις με αριθμό πρωτοκόλλου Δ6/2719/19-9-2005, Δ6/2736/20-9-2005 ενστάσεις (η τελευταία 2^η ένσταση συμπληρώθηκε με πρόσθετους λόγους με την με αριθμό πρωτ. Δ6/2820/28-9-2005 ένσταση), με τις οποίες εμφανιζόμενος, όχι ως εκκαθαριστής της «Δ.Θ.Κ και ΣΙΑ Ε.Ε.» αλλά ως εκπρόσωπος και διαχειριστής της Μονοπρόσωπης εταιρείας ΓΡΑΦΕΙΟΝ 'Κ ΕΠΕ ΜΕΛΕΤΑΙ ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΜΕΛΕΤΑΙ ΦΡΑΓΜΑΤΩΝ ΣΤΑΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ, ζήτησε την εξόφληση του σχετικού λογαριασμού και την καταβολή του σχετικού ποσού υπέρ της εταιρείας αυτής.

12. Η Διευθύνουσα Υπηρεσία απαντώντας στις ανωτέρω ενστάσεις ενημέρωσε τον Θ.Δ.Κ με το Δ6/2803/13-10-2005 έγγραφό της, ότι προκειμένου να πληρώσει την αμοιβή της μελέτης που αντιστοιχεί στην εταιρεία Δ.Θ. Κ. και ΣΙΑ Ε.Ε. για τον 15^ο Λογαριασμό της μελέτης έπρεπε να της προσκομισθούν τα δικαιολογητικά που αναφέρονται στο παραπάνω έγγραφο (αρ. πρωτ. 7298/ΓΕ/8-12-2004) του γραφείου Νομικού Συμβούλου το οποίο και του επεσύναψε.

13. Ένα έτος μετά, ο Θ.Δ.Κ. προσκόμισε (αρ. πρωτ εισερχομένου στη Δ.Υ. Δ6/3369/13/10/2006) μόνο το από 20-6-95 (παλαιό) συμφωνητικό διορισμού του ως εκκαθαριστή της Εταιρείας «Δ.Θ.Κ. και ΣΙΑ Ε.Ε.» και ως εκ τούτου η Διευθύνουσα Υπηρεσία, με το με αρ. πρωτ. 3417/24-10- 2006 έγγραφό της, τον ενημέρωσε, ότι πρέπει να υποβάλει και τα λοιπά απαιτούμενα δικαιολογητικά.

14. Κατά του εγγράφου αυτού ο Θ.Δ.Κ., εμφανιζόμενος μεν ως εκκαθαριστής της Δ.Θ.Κ. και Σια ΕΕ υπολαμβάνοντας όμως ότι η εν λόγω εταιρία νομιμοποιείται πλέον ως «ΓΡΑΦΕΙΟΝ Κ ΕΠΕ», υπέβαλε τις με αριθμό πρωτοκόλλου Δ6/3544/30-10-2006 και Δ6/3692/7-11-2006 ενστάσεις. Όπως προκύπτει από το περιεχόμενο της πρώτης ένστασης

(Δ6/3544/30-10-2006) ο Θ.Δ.Κ. επικαλούμενος ότι έχει προσκομίσει πλήρη σειρά δικαιολογητικών προέβη και σε εκ νέου κατάθεσή τους. Ειδικότερα, προσκόμισε, το από 26-3-1992 «Καταστατικό Συστάσεως» της Δ.Θ.Κ. και Σια ΕΕ, τις από 25-2-1992 και 25-2-1994 Τροποποιήσεις του Καταστατικού της, τη με αριθμό 24049/1994 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών (διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων) περί διορισμού προσωρινού διαχειριστή και, εκ νέου, το από 20-6-95 συμφωνητικό διορισμού του ως εκκαθαριστή, ήτοι δικαιολογητικά τα οποία, πλην του τελευταίου, ουδεμία σχέση είχαν με τα δικαιολογητικά τα οποία εγγράφως του είχαν ζητηθεί.

15. Κατόπιν αυτών η Διευθύνουσα Υπηρεσία, ζήτησε αυτεπάγγελα τα απαραίτητα πιστοποιητικά από το Πρωτοδικείο Αθηνών με τα με αριθμό πρωτ Δ6/οικ/349/26-1-2007 και Δ6/οικ/1304/29-3-2007 έγγραφά της και το Πρωτοδικείο Αθηνών απέστειλε ορισμένα από αυτά με τα 1029/8-3-2007 και 1604/19-4-2007 έγγραφά του.

16. Στη συνέχεια, η Δ.Υ. με το με αριθμό πρωτ. 2279/11-6-2007 έγγραφό της ενημέρωσε τον Θ.Δ.Κ ότι είναι έτοιμη να αποπληρώσει την οφειλή προς την Δ.Θ.Κ. και Σια ΕΕ εφόσον προσκομισθούν και τα λοιπά ελλείποντα δικαιολογητικά και ιδίως η φορολογική ενημερότητα της εταιρείας.

17. Κατά του εγγράφου αυτού ο Θ.Δ.Κ κατέθεσε την με αρ πρωτ. Δ6/2391/18-6-2007 ένσταση επ' ονόματι και με την ιδιότητα του διαχειριστή της εταιρίας «ΓΡΑΦΕΙΟΝ Κ ΕΠΕ», η οποία κατ' αυτόν είχε αναλάβει την εκκαθάριση της εταιρίας Δ.Θ.Κ. και Σια ΕΕ, ζητώντας την εξόφληση του σχετικού λογαριασμού, χωρίς να καταθέσει τα ελλείποντα δικαιολογητικά.

18. Στη συνέχεια και επειδή η ένσταση απορρίφθηκε σιωπηρά, άσκησε ενώπιον του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, στο όνομα της εταιρίας ΓΡΑΦΕΙΟΝ Κ ΕΠΕ την από 9-11-2007 αίτηση θεραπείας (αρ. πρωτ. Γραφ. Υπουργού 1632/21-11-2007- αρ. πρωτ. Διεύθυνσης Δ6/4538/22-11-2007).

19. Κατά της σιωπηρής απόρριψης της παραπάνω αίτησης θεραπείας τόσο ο Θ.Δ.Κ όσο και η ΕΠΕ με την επωνυμία «Γραφείον Υδραυλικών

και Στατικών Μελετών Κ Μονοπρόσωπος Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης» άσκησαν την από 18-4-2008 προσφυγή- αγωγή, με αίτημα την νομιμότοκη καταβολή του οφειλόμενου ποσού καθώς και χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης. Η προσφυγή-αγωγή αυτή, απορρίφθηκε ως ανομιμοποίητη με την υπ αριθμό 788/2009 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών (τμήμα 18^ο Τριμελές), η οποία δημοσιεύθηκε στις 13-3-2009 και δεν επανασκήθηκε.

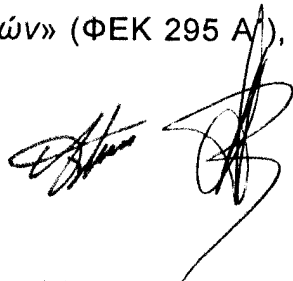
20. Ο Θ.Δ.Κ, σύμφωνα με το περιεχόμενο στο φάκελο του ερωτήματος απόσπασμα ληξιαρχικής πράξης θανάτου, αποβίωσε στις 14-12-2008.

21. Με την από 22-5-2015 αίτηση ο Γ.Κ.(υιός του Δ.Θ.Κ. και αδελφός του Θ.Δ.Κ.) απευθυνόμενος προς την ερωτώσα υπηρεσία (αρ. πρωτ. εισερχομένου 420/22-5-2015) ζήτησε να ενημερωθεί αρμοδίως και εγγράφως, αν υφίσταται η απαίτηση της τελούσας υπό εκκαθάριση Δ.Θ.Κ. και Σια ΕΕ, αν υφίσταται εν τοις πράγμασι το χρηματικό ποσό αμοιβής της μελέτης και ποιά έγγραφα - δικαιολογητικά θα πρέπει να προσκομιστούν προκειμένου να υλοποιηθεί η απόδοση του οφειλόμενου χρηματικού ποσού προς την παραπάνω εταιρία. Ο αιτών αναφέρει, μεταξύ άλλων, ότι λόγω του θανάτου του διορισθέντος εκκαθαριστή Θ.Δ.Κ., η εκκαθάριση της εταιρίας Δ.Θ.Κ. και Σια ΕΕ διακόπηκε βιαίως και παραμένει έκτοτε ανενεργός.

22. Υπό τα δεδομένα αυτά, μετά από αλληλογραφία της ερωτώσας υπηρεσίας με τη Δ/ση Νομοθετικού Συντονισμού και Καλής Νομοθέτησης του Υπουργείου, η οποία με το με αρ. πρωτ. ΔΝΣγ/26395/Φ.Ν. 439/22-7-2016 έγγραφό της εξέφρασε, μεταξύ άλλων, την άποψη, ότι θα πρέπει να υποβληθεί ερώτημα προς το Γραφείο Νομικού Συμβούλου, προκειμένου να εξεταστεί αν «..το αίτημα εμπίπτει στις διατάξεις περί παραγραφής απαιτήσεων κατά του Δημοσίου», η ερωτώσα υπηρεσία προβληματιζόμενη εάν έχει παραγραφεί η σχετική αξίωση, υπέβαλε το παρόν ερώτημα.

Νομοθετικό πλαίσιο

23. Στο άρθρο 11 παρ. 9 του ν. 716/1977 «περί μητρώου μελετητών και αναθέσεως και εκπονήσεως μελετών» (ΦΕΚ 295 Α'), που διέπει, την

επίδικη σύμβαση ορίζεται ότι :«Η καταβολή της αμοιβής του μελετητού κατανέμεται ανά στάδιον μελέτης εις προκαταβολήν, ενδιαμέσους πληρωμάς κατά την εκπόνησιν και την υποβολήν εκάστου σταδίου αυτής και εις πληρωμάς διενεργουμένας μετά την έγκρισιν του σταδίου κατά τα καθοριζόμενα δια Π.Δ/των, εκδιδομένων προτάσει των Υπουργών Συντονισμού και Δημ. Έργων εις ας περιπτώσεις δεν προβλέπονται ταύτα υπό του κατά τας κειμένας διατάξεις Κώδικος Αμοιβών Μηχανικών».

24. Σύμφωνα με το **άρθρο 12 του π.δ. 194/1979** «περί εκτελέσεως των άρθρων 11 και επόμενα του Ν. 716/77...» (ΦΕΚ 53 Α΄) «1. Δια πάσαν πληρωμήν εις τον ανάδοχον της αμοιβής του ή μέρους ταύτης συντάσσεται υπ' αυτόν και υποβάλλεται προς έλεγchon υπό του επιβλέποντος της μελέτης πιστοποιήσις περιλαμβάνουσα ανάλυσιν των διαφόρων πληρωτέων ποσών, μνείαν των στοιχείων επί των οποίων στηρίζεται η πιστοποιήσις των ποσών τούτων και το βάσει της πιστοποιήσεως πληρωτέον εις τον ανάδοχον ποσόν το προκύπτον μετ' αφαιρέσιν των μέχρι της συντάξεως της πιστοποιήσεως προγενεστέρων πληρωμών. 2... 5. Αι πιστοποιήσεις θεωρούνται υπό του Προϊσταμένου της Διευθυνούσης Υπηρεσίας».

25. Περαιτέρω, το **άρθρο 104 του π.δ. 696/1974** «Περί αμοιβών μηχανικών δια σύνταξιν μελετών, επίβλεψιν, παραλαβήν κλπ. Συγκοινωνιακών, Υδραυλικών και Κτιριακών Έργων, ως και Τοπογραφικών, Κτηματογραφικών και Χαρτογραφικών Εργασιών και σχετικών τεχνικών προδιαγραφών μελετών» (ΦΕΚ 301 Α΄), όπως οι παράγραφοι 1 και 3 του άρθρου αυτού τροποποιήθηκαν από τις παρ.1 και 2 του άρθρου 52 του π.δ.515/1989 (ΦΕΚ 219 Α΄), ότι: «1. Η αμοιβή μελέτης καταβάλλεται τμηματικά και με την έγκριση του οικείου σταδίου της μελέτης. Ο λογαριασμός για την πληρωμή της αμοιβής του μελετητή συντάσσεται από τον μελετητή και υποβάλλεται στην υπηρεσία, η οποία τον ελέγχει, τον διορθώνει όταν απαιτείται και τον εγκρίνει μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή του. 2... 3. Η πληρωμή εγκριθέντος κατά την παρ.1 του παρόντος άρθρου λογαριασμού πρέπει να συντελείται εντός διμήνου από της εγκρίσεώς του, μετά την πάροδο του οποίου

καταβάλλεται αυτοδίκαια ο τόκος υπερημερίας που ισχύει για τις οφειλές γενικά του Δημοσίου. 4...».

26. ΣΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ Ν.2362/1995: «Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους τους και άλλες διατάξεις» (Α' 247), ο οποίος εφαρμόζεται εν προκειμένω λόγω του χρόνου γέννησης της σχετικής αξίωσης, ορίζονται τα παρακάτω:

Άρθρο 90: «1. Οποιαδήποτε απαίτηση κατά του Δημοσίου παραγράφεται μετά πενταετία, εφόσον από άλλη γενική ή ειδική διάταξη δεν ορίζεται βραχύτερος χρόνος παραγραφής αυτής. 2... 3... 4... 5... 6. Χρηματική απαίτηση κατά του Δημοσίου, που έχει αναγνωρισθεί σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται από τη νομοθεσία περί Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ή που έχει βεβαιωθεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση ή για την οποία έχει εκδοθεί τίτλος πληρωμής, υπόκειται σε παραγραφή πέντε ετών, που αρχίζει από την αναγνώριση ή την τελεσιδικία ή την έκδοση του τίτλου πληρωμής, αντίστοιχα...».

Άρθρο 91: «Επιφυλασσομένης κάθε άλλης ειδικής διατάξεως του παρόντος η παραγραφή οποιασδήποτε απαιτήσεως κατά του Δημοσίου αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκε και ήταν δυνατή η δικαστική επιδίωξη αυτής...».

Άρθρο 93. Με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων, η παραγραφή των χρηματικών απαιτήσεων κατά του Δημοσίου διακόπτεται μόνο:

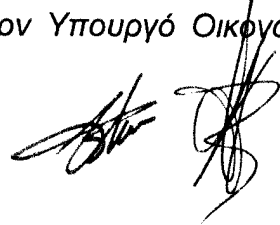
α) Με την υποβολή της υποθέσεως στο δικαστήριο ή σε διαιτητές, οπότε η παραγραφή αρχίζει εκ νέου από την τελευταία διαδικαστική πράξη των διαδίκων, του δικαστηρίου ή των διαιτητών.

β) Με την υποβολή στην αρμόδια δημόσια αρχή αιτήσεως για την πληρωμή της απαιτήσεως, οπότε η παραγραφή αρχίζει εκ νέου από τη χρονολογία που φέρει ή έγγραφη απάντηση του Διατάκτη ή της αρμόδιας για την πληρωμή της απαιτήσεως αρχής.

Αν η αρμόδια δημόσια αρχή δεν απαντήσει, η παραγραφή αρχίζει μετά πάροδο έξι μηνών από τη χρονολογία υποβολής της αιτήσεως.

Υποβολή δεύτερης αιτήσεως δεν διακόπτει εκ νέου την παραγραφή.

γ) Με την υποβολή αιτήσεως προς το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους για την αναγνώριση της απαιτήσεως, οπότε η παραγραφή αρχίζει εκ νέου από τη χρονολογία που φέρει η έγκριση ή μη από τον Υπουργό Οικονομικών του

οικείου πρακτικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Υποβολή δεύτερης αιτήσεως δεν διακόπτει εκ νέου την παραγραφή.

δ) Με την επίδοση επιταγής για εκτέλεση, όπου αυτή επιτρέπεται.

ε) Με την έκδοση τίτλου πληρωμής. Η ολική ή μερική συμψηφιστική εξόφληση δεν διακόπτει την παραγραφή.

στ) Με την αναγνώριση της απαιτήσεως υπό του Δημοσίου με πρακτικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, που έχει εγκριθεί από τον Υπουργό Οικονομικών.

Αυτό ισχύει επί οποιασδήποτε απαιτήσεως κατά του Δημοσίου, συμπεριλαμβανομένης και της εκ του αδικαιολογήτου πλουτισμού.»

Άρθρο 94. «Η παραγραφείσα απαίτηση κατά του Δημοσίου δεν αντιτάσσεται για συμψηφισμό. Κάθε ποσό που κατέβαλε το Δημόσιο μετά την παραγραφή της απαιτήσεως κατ' αυτού, έστω και αν γνώριζε την παραγραφή, δικαιούται να το αναζητήσει. Παραίτηση του Δημοσίου από τη συμπληρωμένη παραγραφή ή με οποιονδήποτε τρόπο αναγνώριση απ' αυτό της παραγεγραμμένης απαιτήσεως είναι άκυρη. Η παραγραφή λαμβάνεται υπόψη αυτεπάγγελα από τα δικαστήρια».

Όμοιου περιεχόμενου ρυθμίσεις εισάγονται και με τις αντίστοιχες διατάξεις των άρθρων 140 έως 144 του ν.4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α' 143), με ημερομηνία έναρξης ισχύος την 1.1.2015.

27. Στο άρθρα 75 και 76 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999) ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 75 παρ.2, όπως η παράγραφος αυτή είχε πριν αντικατασταθεί με το άρθρο 19 ν.3900/2010,(έναρξη ισχύος από 1.1.2011): «Τα κατά το ουσιαστικό δίκαιο έννομα αποτελέσματα της άσκησης της αγωγής, ως προς τον εναγόμενο, επέρχονται μόνο από την επίδοσή της σε αυτόν, η οποία μπορεί να διενεργηθεί και από τον ενάγοντα. Κατ' εξαίρεση, η παραγραφή διακόπτεται σε κάθε περίπτωση με την κατάθεση της αγωγής και αρχίζει πάλι μόνο από την τελεσιδικία της Απόφασης ή την Κατάργηση της δίκης.

Άρθρο 76 : «1. Είναι απαράδεκτη η άσκηση δεύτερης αγωγής, με το αυτό αντικείμενο, από τον ίδιο ενάγοντα. 2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η άσκηση δεύτερης αγωγής όταν η πρώτη έχει απορριφθεί τελεσίδικως για λόγους τυπικούς. Η αγωγή αυτή ασκείται εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από την κοινοποίηση της τελεσίδικης απόφασης και τα αποτελέσματα της άσκησής της ανατρέχουν στο χρόνο άσκησης της πρώτης. 3. Αγωγή, από το δικόγραφο της οποίας παραιτήθηκε ο ενάγων, θεωρείται ότι δεν ασκήθηκε»

28. Τέλος το **άρθρο 263 ΑΚ** ορίζει ότι «Κάθε παραγραφή που διακόπηκε με την έγερση της αγωγής θεωρείται σαν να μη διακόπηκε, αν ο ενάγων παραιτηθεί από την αγωγή ή η αγωγή απορριφθεί τελεσίδικα για λόγους μη ουσιαστικούς. Αν ο δικαιούχος εγείρει και πάλι την αγωγή μέσα σε έξι μήνες, η παραγραφή θεωρείται ότι έχει διακοπεί με την προηγούμενη αγωγή».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

29. Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη μας από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

30. Η καταβολή της αμοιβής του μελετητή κατανέμεται ανά στάδιο μελέτης, μετά από την υποβολή από αυτόν λογαριασμού, ο οποίος ελέγχεται από τον επιβλέποντα την μελέτη και θεωρείται από τον Προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, αφού δε εγκριθεί και καταστεί με τον τρόπο αυτό οριστικός ως προς το ύψος της περιλαμβανόμενης σε αυτόν αμοιβής, αποτελεί την πιστοποίηση για την πληρωμή του μελετητή (ΣτΕ 3236/2008).

31. Σε περίπτωση υποβολής λογαριασμού εκ μέρους του αναδόχου του έργου, η Διευθύνουσα Υπηρεσία υποχρεούται μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή του να προβεί στον έλεγχο αυτού και είτε να εγκρίνει αυτόν όπως υποβλήθηκε, είτε να αρνηθεί παντελώς την έγκρισή του, είτε να προβεί σε διόρθωση και στη συνέχεια έγκρισή του ή, αν είναι δυσχερής η

διόρθωση, να τον επιστρέψει στον ανάδοχο για ανασύνταξη και επανυποβολή. Αν η ανωτέρω μηνιαία προθεσμία παρέλθει άπρακτη, δηλαδή η Διευθύνουσα Υπηρεσία δεν προβεί σε καμία από τις παραπάνω ενέργειες, ο λογαριασμός που υποβλήθηκε θεωρείται, ανεξάρτητα από τυχόν πλημμέλειές του, ότι εγκρίθηκε αυτοδίκαια (βλ. ΣτΕ, ως προς τις μελέτες, 3185/2014, 865/2011, 566/2009, 3236/2008 1497/2006), η Διοίκηση όμως διατηρεί την εξουσία, και μετά την παρέλευση της τασσόμενης προθεσμίας ελέγχου και έγκρισης του λογαριασμού, να προβεί σε έλεγχο αυτού αρνούμενη ρητά ή σιωπηρά, να καταβάλει ποσά ή αναζητώντας ως μη νομίμως ή αχρεωστήτως ποσά του επίμαχου λογαριασμού που ήδη καταβλήθηκαν, τα οποία δεν οφείλονται για οποιονδήποτε λόγο στον ανάδοχο (Ολ ΣτΕ 2494/2013).

32. Η προθεσμία παραγραφής των αξιώσεων υπέρ και κατά του Δημοσίου, ρυθμίζεται από τον εκάστοτε ισχύοντα Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού. Ως προς το ζήτημα του διαχρονικού δικαίου ισχύος των διατάξεων του προΐσχύοντος Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού (ν.2362/1995) και του ισχύοντος Κώδικα (ν.4270/2014) περί παραγραφής, αναστολής και διακοπής της παραγραφής αξιώσεων κατά του Δημοσίου, προβλέπεται ότι οι περί παραγραφής διατάξεις του ν.2362/1995 εφαρμόζονται επί απαιτήσεων που γεννώνται μετά την έναρξη ισχύος του, ήτοι μετά την 1.1.1996, εκτός από τις διατάξεις για την αναστολή ή διακοπή της παραγραφής, οι οποίες εφαρμόζονται και επί απαιτήσεων που έχουν γεννηθεί πριν από την ισχύ αυτού, εάν τα επαγόμενα την αναστολή ή διακοπή γεγονότα έχουν συντελεσθεί μετά την ισχύ αυτού. Αντίστοιχα, οι περί παραγραφής, αναστολής και διακοπής αυτής διατάξεις του ν.4270/2014 (άρθρα 140 - 143) ισχύουν για απαιτήσεις του Δημοσίου που γεννώνται μετά την 1.1.2015 ή βεβαιώνονται προς είσπραξη μετά την ημερομηνία αυτή (Ν.Σ.Κ. 274/2016).

33. Σχετικά με την προθεσμία παραγραφής απαιτήσεων κατά του Δημοσίου, τόσο κατά τις διατάξεις του προΐσχύοντος Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού, όσο και κατά τις διατάξεις του ισχύοντος Κώδικα, προβλέπεται ότι οι απαιτήσεις κατά του Δημοσίου παραγράφονται, με

την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων, μετά την πάροδο πενταετίας που αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους εντός του οποίου γεννήθηκε η αξίωση και κατέστη δικαστικώς επιδιώξιμη (ΑΠ 1310/2009, ΣΤΕ 2885/2013, Ν.Σ.Κ. 274/2016, 48/2015). Η ρύθμιση αυτή, ως ειδικότερη για το Δημόσιο, υπερισχύει της γενικής διάταξης του άρθρου 251 ΑΚ, σύμφωνα με την οποία η παραγραφή της αξίωσης αρχίζει από τότε που γεννήθηκε και ήταν δυνατή η δικαστική επιδίωξη της απαίτησης (ΑΠ 303/2016). Εξάλλου, κατά τα άρθρα 91 ν. 2362/1995 και 141 ν.4270.2014, όπως άλλωστε και στο άρθρο 251, δικαστικώς επιδιώξιμο μιας αξίωσης, ως απαραίτητος όρος έναρξης της παραγραφής, σημαίνει, κατά την παγία νομολογία (ΑΠ 242/1991, 1138/1983, 891/1982, Ν.Σ.Κ. 813/1998, 198/2015 Ατομ.) ότι δεν συντρέχουν νομικά κωλύματα που αποκλείουν τη δικαστική επιδίωξη της αξίωσης.

34. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 93 του ν.2362/1995 (και τη ταυτόσημη διάταξη του άρθρου 143 του ν.4270/2014), εάν άρχισε η παραγραφή μιας αξίωσης κατά του Δημοσίου και δεν ολοκληρώθηκε, μπορεί να διακοπεί μόνο με τη συνδρομή ενός από τους ειδικά και περιοριστικά¹ προβλεπόμενους σ' αυτή λόγους, ήτοι με την υποβολή της υπόθεσης στο δικαστήριο, την υποβολή αίτησης για πληρωμή στην αρμόδια δημόσια αρχή, την υποβολή αίτησης στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους για την αναγνώριση της απαίτησης, την επίδοση επιταγής για εκτέλεση καθώς και με την έκδοση τίτλου πληρωμής.

35. Μεταξύ των γεγονότων που διακόπτουν τη παραγραφή είναι και η υποβολή της υπόθεσης στο δικαστήριο, για την οποία αρκεί, κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 93 περ. α' του ν.2362/1995, η κατάθεση σχετικού δικογράφου αγωγής στη γραμματεία του δικαστηρίου, χωρίς να απαιτείται και επίδοση αυτής στο αντίδικο Δημόσιο (ΕΣ 1031/2017, ΣΤΕ 1206/2003 και 2703/1998). Στη περίπτωση αυτή, εάν η παραγραφή χρηματικής αξίωσης κατά του Δημοσίου διακόπηκε με την άσκηση ένδικου βοηθήματος, ευθύς από το χρόνο άσκησής του αρχίζει νέα παραγραφή, ομοειδής και ισόχρονη με αυτή που διακόπηκε, η νέα δε

¹ Από τη γραμματική διατύπωση της διάταξης προκύπτει ότι με τη χρησιμοποίηση της λέξης «μόνο» οι λόγοι της διακοπής της παραγραφής των αξιώσεων κατά του Δημοσίου αναφέρονται περιοριστικά.

παραγραφή δύναται να διακοπεί με την επιχείρηση περαιτέρω διαδικαστικής πράξης των διαδίκων ή του δικαστηρίου, έτσι ώστε, εάν δεν μεσολαβήσει διαδικαστική πράξη ή άλλος λόγος διακοπής, να είναι δυνατόν να συμπληρωθεί η παραγραφή της αξίωσης πριν περατωθεί τελεσίδικα η δίκη. Όμως, κατά τα παγίως κριθέντα (ενδεικτικά, ΣτΕ 2268/2017, 405/2016, 2998/2015, 4381/2014, 1287/2013, 2403/2013, 1323/2013, 848/2003, 4125/1999), η αρχή της συμπλήρωσης της παραγραφής εν επιδικία, η οποία προϋποθέτει την αδράνεια των διαδίκων, δεν δύναται να εφαρμοσθεί στη διοικητική δικονομία, δεδομένου ότι στη διοικητική δικονομία η διαδικασία κινείται αυτεπάγγελα και όχι με πρωτοβουλία των διαδίκων, με συνέπεια ο διάδικος κατά του οποίου τρέχει η παραγραφή να μην έχει τη δυνατότητα να την διακόψει επιχειρώντας διαδικαστικές πράξεις, πράξεις δηλαδή οι οποίες προβλέπονται ειδικά στον νόμο και επάγονται νομικές συνέπειες στην κίνηση και στην πρόοδο της διαδικασίας. Τούτο επαναλαμβάνεται στη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 22 του ν. 2479/1997 (Α' 67), στην οποία ορίζεται ρητά ότι *«Οι ισχύουσες διατάξεις για την παραγραφή αξιώσεων κατά τη διάρκεια της επιδικίας δεν εφαρμόζονται στις εκδικαζόμενες από τα διοικητικά δικαστήρια υποθέσεις»*, ενώ και η διάταξη του άρθρου 75 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2717/1999 (Α' 97), αποκλείει, ομοίως, τη δυνατότητα παραγραφής εν επιδικία. Επομένως, η παραγραφή των αξιώσεων που κρίνονται από τα διοικητικά δικαστήρια διακόπτεται, λόγω του ισχύοντος ανακριτικού συστήματος, κατ' εξαίρεση, σε κάθε περίπτωση με τη κατάθεση και μόνο της σχετικής αγωγής (χωρίς ν' απαιτείται επίδοσή της) και αρχίζει ξανά από τη τελεσιδικία της απόφασης ή τη κατάργηση της δίκης.

36. Περαιτέρω, από τις ίδιες διατάξεις συνάγεται, ότι εάν η αξίωση κατά του Δημοσίου βεβαιώθηκε με τελεσίδικη δικαστική απόφαση, αρχίζει νέα πενταετής παραγραφή από τη δημοσίευσή της (βλ. και ΣτΕ 369/2018, ως πλέον πρόσφατη). Έχει, μάλιστα, κριθεί (ΣτΕ 2851/2017) ότι η θέσπιση με τη διάταξη του άρθρου 90 παρ. 6 του νόμου 2362/1995 ειδικής πενταετούς παραγραφής για τις βεβαιωμένες με τελεσίδικη δικαστική απόφαση αξιώσεις κατά του Δημοσίου, δεν αντίκειται ούτε στο άρθρο 4

παρ. 1 του Συντάγματος, ούτε στην κατοχυρωμένη με το άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος αρχή της αναλογικότητας, ούτε στο άρθρο 17 του Συντάγματος και στο άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ και περαιτέρω, επειδή με τη διάταξη του άρθρου 90 παρ. 6 του ν. 2362/1995 εισάγεται ουσιαστική και όχι δικονομική ρύθμιση, ότι δεν τίθεται ζήτημα παραβίασης του άρθρου 20 παρ. 1 του Συντάγματος, ούτε των άρθρων 6, 13, 14 της ΕΣΔΑ (που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.δ/τος 53 (1974, Α' 256) και των διατάξεων των άρθρων 2 παρ. 3 περ. α' (περί πρόσφορης προσφυγής του ατόμου επί παραβάσεως των δικαιωμάτων του), 14 παρ. 1 (περί του δικαιώματος του προσώπου για δίκαιη δίκη) και 26 (περί της ισότητας των προσώπων ενώπιον του νόμου και της απαγόρευσης διακρίσεων) του κυρωθέντος με το ν. 2462/1997 Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.

37. Σε περίπτωση απόρριψης της αγωγής για λόγους μη ουσιαστικούς, δηλαδή για λόγους που δεν ανάγονται στην ουσιαστική βασιμότητα της απαίτησης που υποβλήθηκε, στους οποίους περιλαμβάνεται και η απόρριψη της αγωγής για έλλειψη νομιμοποίησης, σύμφωνα με τον κανόνα που αποτυπώνεται στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 263 Α.Κ, η παραγραφή θεωρείται μη διακοπείσα, για λόγους δε επιείκειας, στο δεύτερο εδάφιο του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι «αν ο δικαιούχος εγείρει και πάλι την αγωγή μέσα σε έξι μήνες, η παραγραφή θεωρείται ότι έχει διακοπεί με την προηγούμενη αγωγή». Παρόμοιου περιεχόμενου ρύθμιση περιλαμβάνεται και στο άρθρο 76 παρ.2 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όπως η παράγραφος αυτή προστέθηκε με το άρθρο 8 παρ. 1 του ν. 3659/2008 (Α' 77), με ισχύ από 7.6.2008 και επιτράπηκε η άσκηση στη διοικητική δίκη δεύτερης αγωγής με το αυτό αντικείμενο από τον ίδιο ενάγοντα, όταν η πρώτη έχει απορριφθεί τελεσίδικα για τυπικούς λόγους, όπου ορίζεται ότι, εάν η δεύτερη αγωγή ασκηθεί εντός προθεσμίας εξήντα ημερών από την κοινοποίηση της τελεσίδικης απορριπτικής απόφασης, «τα αποτελέσματα της άσκησης της ανατρέχουν στο χρόνο άσκησης της πρώτης». Για να ισχύσουν οι διατάξεις των άρθρων 263 ΑΚ και 76 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, απαιτείται η δεύτερη αγωγή να ασκηθεί εμπρόθεσμα και με

όμοιο περιεχόμενο κατά την ιστορική και νομική βάση με αυτήν που απορρίφθηκε.

38. Το ζήτημα της εφαρμογής ή μη του άρθρου 263 ΑΚ και επί της παραγραφής χρηματικών αξιώσεων κατά του Δημοσίου ερίζεται στη νομολογία.

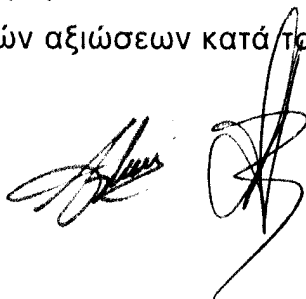
39. Υπέρ της άποψης ότι το άρθρο 263 ΑΚ εφαρμόζεται και στη παραγραφή των χρηματικών αξιώσεων κατά του Δημοσίου έχει ταχθεί η νομολογία του Αρείου Πάγου (ΑΠ 252/2016, 1774/1999, 226/1999 και Ι. Κατράς Αγωγές Ενστάσεις Γενικών Αρχών Αστικού Κώδικα, Σάκκουλας 2015 σελ 717-719 ο οποίος θεωρεί ορθότερη την άποψη αυτή).

40. Υπέρ της αντίθετης άποψης έχει ταχθεί η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας. Κατά τη νομολογία του ΣτΕ, τα ζητήματα του χρόνου παραγραφής των αξιώσεων κατά του Δημοσίου και των λόγων διακοπής και αναστολής της παραγραφής αυτής ρυθμίζονται αποκλειστικά από τον Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού και, ως εκ τούτου, δεν μπορούν να εφαρμοσθούν ως προς τα ζητήματα αυτά οι αντίστοιχες διατάξεις του Αστικού Κώδικα, παρά μόνον στις περιπτώσεις που το ίδιο το Δημόσιο Λογιστικό ρητά παραπέμπει σε αυτές (ΣτΕ 2150/2017, 4102/2015, 4024/2010) περίπτωση, η οποία δεν συντρέχει προκειμένου περί του άρθρου 93 του ν.2362/1995, το οποίο δεν παραπέμπει σε διατάξεις του Αστικού Κώδικα. Έχει, μάλιστα, κριθεί, ότι ακριβώς επειδή τα της διακοπής της παραγραφής των χρηματικών αξιώσεων κατά του Δημοσίου, ρυθμίζονται αποκλειστικά από το προαναφερθέν άρθρο 93, η διάταξη του άρθρου 263 του Αστικού Κώδικα, δεν έχει εφαρμογή (ΣτΕ 1314/2014, 4024/2010, 1214/2002 και ΣτΕ 1214/2002 -σκέψη 16- επί της, αντίστοιχης του άρθρου 93 του ν.2362/1995, διάταξης του άρθρου 95 του προϊσχύσαντος ν.δ. 321/1969 περί παραγραφής χρηματικών αξιώσεων κατά του Δημοσίου).

41. Στη προκειμένη περίπτωση, η αξίωση της εταιρείας «Δ.Θ.Κ και ΣΙΑ Ε.Ε.» ως μέλους του ανάδοχου σχήματος των συμπραττόντων μελετητικών γραφείων να εισπράξει το τμήμα της αμοιβής που της αναλογούσε για την εκπονηθείσα μελέτη, μετά τη δημοσίευση την 09.06.2003 της 2646/2003 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών

με την οποία επιλύθηκε τελεσίδικα το ζήτημα του ορθού υπολογισμού της αμοιβής των μελετητών, και την υποβολή στη συνέχεια, στις 10.11.2004, του 15^{ου} Λογαριασμού, γεννήθηκε και κατέστη δικαστικά επιδιώξιμη σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 104 παρ.3 του π.δ 696/1974, μετά την άπρακτη πάροδο διμήνου από την αυτοδίκαιη έγκριση του λογαριασμού, δηλαδή μετά την 10.02.2015 (ημερομηνία υποβολής Λογαριασμού 10.11.2004, ημερομηνία αυτοδίκαιης έγκρισης η 10.12.2004). Ο λογαριασμός αυτός θεωρείται αυτοδίκαια εγκεκριμένος δεδομένου ότι δεν προκύπτει από το φάκελο του ερωτήματος ότι η Διευθύνουσα Υπηρεσία έλεγξε το λογαριασμό μέσα σε ένα μήνα, εγκρίνοντας ή μη εγκρίνοντας ή διορθώνοντας ή αναπέμποντάς τον προς διόρθωση. Αντίθετα, όπως ήδη αναφέρθηκε (βλ παραπάνω παρ.8 και 10) η άποψη της αρμόδιας υπηρεσίας ήδη στις 16.11.2004, έξι μέρες μετά την υποβολή του λογαριασμού, ήταν ότι αυτός πρέπει να πληρωθεί, η επιστροφή δε του λογαριασμού 13 μήνες μετά την υποβολή του δεν έγινε επειδή υπήρχαν αντιρρήσεις για το περιεχόμενό του, αλλά προκειμένου να υποβληθούν τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τη πληρωμή του. Σε κάθε περίπτωση, ουδέποτε έκτοτε αμφισβήτησε καθ' οιονδήποτε τρόπο η Διοίκηση την ορθότητα του εν λόγω λογαριασμού, αντίθετα αναζητούσε το νόμιμο δικαιούχο προς εξόφλησή του. Σύμφωνα με τα παραπάνω, η παραγραφή της αξίωσης άρχισε από το τέλος του οικονομικού έτους που γεννήθηκε και ήταν δικαστικά επιδιώξιμη, ήτοι στις 31-12-2005.

42. Η παραγραφή αυτή δεν διακόπηκε, είτε με τις αναφερόμενες στο ιστορικό με αριθμό πρωτοκόλλου Δ6/2719/19-9-2005, Δ6/2736/20-9-2005, Δ6/3544/30-10-2006, Δ6/3692/7-11-2006 και Δ6/2391/18-6-2007 ενστάσεις του Θ.Δ.Κ. είτε με την από 9-11-2007 αίτηση θεραπείας, διότι πρόκειται για ενέργειες με τις οποίες αμφισβητήθηκε η νόμιμη άρνηση της αρμόδιας υπηρεσίας να προβεί στην εξόφληση των οφειλομένων εάν προηγουμένως δεν υποβληθούν όλα τα κατά νόμο απαραίτητα δικαιολογητικά, ενέργειες οι οποίες δεν εμπίπτουν σε κανένα από τους περιοριστικά αναφερόμενους στο άρθρο 93 του ν.2362/1995 λόγους διακοπής της παραγραφής χρηματικών αξιώσεων κατά του Δημοσίου.

43. Με τα δεδομένα αυτά, σύμφωνα και με όσα αναπτύσσονται παραπάνω, υπό την εκδοχή ότι εφαρμόζεται εν προκειμένω η διάταξη του άρθρου 263 ΑΚ, η πενταετής παραγραφή της επίμαχης χρηματικής αξίωσης που άρχισε στις 31.12.2005 συμπληρώθηκε στις 31-12-2010, δεδομένου ότι ούτε διακόπηκε, όπως τουλάχιστον προκύπτει από τα στοιχεία του ερωτήματος, με τη συνδρομή κάποιου από τους περιοριστικά αναφερόμενους στο άρθρο 93 του ν.2362/1995 λόγους, η διακοπή δε της παραγραφής που επήλθε με την άσκηση της από 18-4-2008 προσφυγής- αγωγής ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, θεωρείται ότι ουδέποτε διακόπηκε λόγω της απόρριψής της για μη ουσιαστικό λόγο με την παραπάνω απόφαση,.

44. Και υπό την εκδοχή, όμως, ότι δεν εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 263 ΑΚ, η αξίωση έχει και πάλι υποπέσει στη πενταετή παραγραφή του άρθρου 90 του Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού (ν.2362/1995), διότι διακόπηκε μεν με την άσκηση της από 18-4-2008 προσφυγής- αγωγής ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών και μέχρι τη δημοσίευση της με αριθμό 788/2009 τελεσίδικης απόφασης του τελευταίου στις 13-03-2009, μετά όμως την ημερομηνία αυτή άρχισε να τρέχει νέα πενταετής παραγραφή, η οποία συμπληρώθηκε στις 13-3-2014, χωρίς η νέα αυτή παραγραφή να διακοπεί, όπως τουλάχιστον προκύπτει από τα στοιχεία του ερωτήματος, με τη συνδρομή κάποιου από τους περιοριστικά αναφερόμενους στο άρθρο 93 του ν.2362/1995 λόγους.

45. Κατά την ειδικότερη γνώμη της Αντιπροέδρου ΝΣΚ Ευγενίας Βελώνη, με τη θέσπιση της διάταξης του άρθρου 8 παρ. 1 του ν. 3659/2008 που επέτρεψε τη δυνατότητα άσκησης δεύτερης αγωγής, όταν η πρώτη απορρίφθηκε τελεσίδικα για τυπικούς λόγους, ο νομοθέτης απέβλεψε στη διατήρηση των ουσιαστικών συνεπειών της άσκησης της πρώτης αγωγής, μεταξύ των οποίων και η διακοπή της παραγραφής, μόνο στη περίπτωση εμπρόθεσμης άσκησης δεύτερης αγωγής με όμοιο περιεχόμενο κατά την ιστορική και νομική βάση με αυτήν που απορρίφθηκε, διαφορετικά η πρώτη αγωγή θεωρείται ότι ουδέποτε ασκήθηκε, με συνέπεια να μην έχει διακόψει την παραγραφή. Επομένως,

η πενταετής παραγραφή της επίμαχης χρηματικής αξίωσης, που άρχισε σύμφωνα με τα παραπάνω στις 31.12.2005, συμπληρώθηκε στις 31-12-2010.

Απάντηση

33. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υποβλήθηκε το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Γ'), γνωμοδοτεί, ομόφωνα, ως εξής:

Η αξίωση της εταιρείας «Δ.Θ.Κ. και Σια Ε.Ε.» για την είσπραξη του 15^{ου} Λογαριασμού για την αμοιβή της από την εκπόνηση της μελέτης του έργου «Ενίσχυση ύδρευσης Αθηνών προς κάλυψη αναγκών μέχρι το 2030- Προμελέτη ενίσχυσης του υδατικού δυναμικού του ταμιευτήρα του Μόρνου από τη λεκάνη του ποταμού Ευήνου», είχε υποπέσει, σε κάθε περίπτωση, κατά το χρόνο υποβολής της από 22-5-2015 αίτησης του Γ.Κ., στη πενταετή παραγραφή του άρθρου 90 του Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού (ν.2362/1995) που ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, σύμφωνα με όσα παραπάνω εκτίθενται αναλυτικά.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 2 Απριλίου 2019

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Βασιλική Δούσκα

Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Ο Εισηγητής

Αντώνιος Αντωνίου

Πάρεδρος ΝΣΚ